

T A Ş P I N A R

İÇİNDEKİLER

Yeni yıla girerken .

Türklerin Devletçiliği .

Taşpınardan damlalar .

Afyonda bir kış destanı .

Adanalı Ziyadan parçalar .

Köylünün yükselmesi .

Zafer Türküsü . (Şiir)

Dediler . (Şiir)

Afyonda söylenen türküler serisinden.

Eski zamanlarda Afyonda yaşayış .

Edip Âli .

Şevki Berker .

Edip Âli .

Şair Vehbinin .

Bekir Sıtkı Sencer .

Aziz Üçok .

M. Dünder Kılınç .

Mahir Türkkan .

E. Â .

E. Â .

TASPINAR

CILT : 6.

SAYI : 63.

Afyon Halkevi Tarafından

Her Ayın Ondokuzunda Çıkarılır .

İdare Yeri : Afyon Halkevi

- İkinci Kânun - 1938

Yeni Yıla Girmekten .

OSMAN FERİT SAĞLAM'IN
TÜRK TARİH KURUMU'NA
ARMAĞANIDIR

Edip Ali.

İhtiyar Kürede yer, yer muvazenesizlikler. . Doğu ve batı uçlarında ufuklar karanlık, İhtiras, kan. yıkılmaya, tehlikeye doğru adımlar ve hareketler..

Biz yurdumuzda, emniyet ve huzur içindeyiz. . Cumhuriyet güneşinin üstümüze saçtığı feyizle ışık her yıl birbirinden daha sıcak. birbirinden daha tatlı..

Her yıl, az zaman içinde çok iş yapmanın derin hazzını duyuyor, rüzgâr hızıyla refaha, saadete doğru yolalmanın zevkine eriyoruz.

Memlekete, mütemadiyen ileri yürüyüşün, umran ve terakki alanında yeni bir başarının yeni bir âbidesi dikiliyor. ve bu abidenin eşliğinde Geçen yıl, Gelen yıl neşe ve sevinç içinde karşılayıyor ve birbirini gülerek selâmlıyor. .

Asırlaca ihmal silindiri altında ezilen Anadolu Cumhuriyetin sıcak ve şefkatli elile okşanıyor .

İşte ; her tarafı demir yollarla örülmüş, yer yer fabrikalarla süslenmiş bir ülke.. O güneşin altında Nazilli, Ereğli, Tırhal, Karabük... gibi bir çok şehirler adeta yeniden doğuyor; içlerinden yeni bir hayat fışkırıyor .

Bu ma'mur şehirler, mektepler, fabrikalar, bankalar, trenler, yollar, caddeler ve caddelerde geçen tunç göğüslü, ateş bakışlı, yağız çehreli kahraman Türk askerleri.. İç ve Dışta ulusal şeref ve haysiyet..

Bütün bunlara, göz kamaştıran bu ziya hüzmeye dikkatle bakı-

1 Cumhuriyet ve devrimin anlam ve yapımı hakkındaki yazılarla, mahalli tetkiklere ve Halkevlerinin giderine uygun yazılara dergimizin sayfaları minnetle açıktır.

2 Münevver gençlerimizin vatanî ve ulusal mevzulara, memleket ve tabiat gözelliklerine ait yazıları için dergimizde yer ayırdık, ilgilerini ve yazılarını memnuniyetle bekleriz.

Yazı İşleri Direktörü :

Edip Ali Baki.

TÜRKLERİN DEVLETÇİLİĞİ

ATATÜRK DEVRİNDE DEVLETÇİLİK

(IV)

Lise Tarih Öğretmeni.

Şevki Berker.

13 ncü asrın sonunda henüz bir beylik halinde bulunan Osmanlı Türk devleti, 14 ve 15 inci asırlarda büyüyerek geniş ülkelere sahip olmuş ve 16 ncı asırda siyasî tatvetine kültürel bir varlık ilâve edebilmişdi. Fakat 16 ncı asır, aynı zamanda Osmanlı Türk devletinin bir dönüm noktası idi. Bu dönüm noktasından, 17 , 18 ve 19 ncü asırlara bakan bir göz, başdöndürücü bir sukuta şahid olur ; bu sukut, sadece arazi kaybetme tarzında değil, ekonimik buhran, dahili karışıklıklar, devlet müessesat ve mekanizmesinde amansız bir izmihlâl şekillerinde tecelli eder.

Vaziyeti bu kadar vahim olan bir devletin halefine bıraktığı bütün teşkilât ve tesisat, elbet de aynı vahameti taşıyacaktı. Selef devletin her sahada olduğu gibi ekonomi sahasında da çok geri bulunması , Kemalist rejimin asla kabul edemeyeceği bir vaziyettir. Osmanlı devletin mütemadî istikrazları, ticaret ve maliyenin daha ziyade yabancılarla Türkün gayrı unsurlarda bulunması, endüstri hareketlerinin hemen hemen fıkdanı karşısında artık Liberalizm ve Endividualizme fazla yer verilemezdi. Endividualistler, belki Avrupa ekonomi ve endüstri hareketlerinin devletin müdahalesi olmaksızın şahsî teşebbüslerle meydana geldiğini söyleyebilirler. Fakat inkılâb Türkiyesi yeni devrim çağına yükseldiği zaman Osmanlı İmparatorluğunun iptidai denilecek bir tekniğine varis oldu, ve buna mukabil medenî komşularını hep makineleşmiş, sınaî faaliyette çok ileri gitmiş olarak buldu. Uyanan Türkiye, kendine has bir eda ile bittabi bu terakki hamlele-

yoruz . Derinliğinde Türk iradesinin Türk kudretinin ışılaşmış halesini , ATATÜRK ü görüyoruz .

Ne mutlu ! başında ATATÜRK üm var diyen Türke . .

Türkün hayat ve hareket kaynağı olan bu güneş. Türk vatanının ufkunda ebediyen parlсын ! .

rine ayak uyrudacaktı. Avrupa tekniğine yaklaşmak ise çok sür'atli hareketlerle ve binaenaleyh şahsî teşebbüsün başaramayacağı işler de devletin büyük muzaheret ve müdahalesile kabil olabilirdi . Bunun aksini iddia etmek, yalnız ferdî teşebbüsle muasır Avrupa tekniğine ulaşılabileceğini söylemek bir hayalden başka hiç bir şey ifade etmezdi.

« Çankayadaki realist ve müsbet kafa böyle hulyalara kendini kaptıramazdı, yeni Türkiyenin ekonomik bir inkılâba ihtiyacı olduğunu kabul etmekte bir saniye tereddüd göstermedi . İnkılâb ise şahsî teşebbüsle, materyalist, hodbin ve hesabcı ferdile yapılamaz. Ekonomik inkılâb ancak, siyasî ve soysal inkılâbları tahakkuk ettiren aynı büyük kuvvetle, millet ve camia kuvvetile vücutte getirebilirdi. »

« Atatürk ve arkadaşlarının bu sahada tahakkuk ettirdikleri mucize işte budur. Harp zamanına mahsus olup, silâhlar elden bırakılır bırakılmaz sönmesi mutad olan müşterek heyecan, sivil hayata, soysal ve ekonomik hayatın harp meydanına doğru sayamı dikkat bir maharetle sevk edildi . » (1)

Kemalist devletin ekonomiye müdahalesi sayesinde şimdiye kadar başarılan muazzam işler; sömendüfer siyasetinin mes'ut neticeleri, millî bankaların teşekkülü, yeni fabrikaların kuruluşu herkesin malumdur. Yeni Türkiyenin üç senedenberi tatbik edilmekte olan bir « Beş senelik plân » ı vardır ki bu plân, devletin müteyakkız ve anlayışlı daimî bir kontrolu altındadır. Sümer Bank, Eti Bank ve İş Bankası gibi kuvvetli icra vasıtalarına malik olan bu « Beş senelik plân » , endüstriyel teşebbüslerle yer altı servetlerinin çıkarılması gibi büyük ekonomi hareketlerini tam bir muvaffakiyetle başarmış ve başarmaktadır. Plânın istihdaf ettiği gaye , memleketi , kendisinde mevcut iptidai maddelerin yardımile sınaî bir hale ifrağ edebilmektir. Bnnun hayret verici neticelerini görebilmek , yurtdaşılar için en büyük saadettir. Unun, şekerin ve pamuğun tamamen yerli ve millî bir mahiyet alması, yurdun muhtelif mahallerinde muhtelif sınaî fabrikaların kuruluşu bu mes'ut neticelerin birer tezahürleridir. Demir sanayiine de önem veren beş senelik plân , çizdiği diğer programlarla demirden başka maddelerin Malatya, Kütahya ve Gemlik'te imalini tesbit eyle-

(1) *Tekin Alp* , Kemalizm sayfa (232 - 233) .

miştir. Büyük Şef, I teşrinisai 1935 yılı Büyük Millet Meclisinde verdiği açılış nutkunda, 1938 senesi nihayetinde hitam bulacak bu « Bu beş senelik plân'ın , pek az bir zamanda ikinci beş senelik plâna esas olacağını işaret buyurmuşlardı . Büyük Şefin bu ikazları üzerine hükûmet derhal « İkinci beş senelik plân'ın ihzârı için harekete geçti ve o zaman Ekonomi Bakanı bulunan Başbakanımız *Celâl Bayar*, bir nutkunda şahsî teşebbüse kıymet vermekle beraber memleketimizin vaziyetini düşünerek pek haklı bir surette ekonomide devletçiliği ileri sürdü. İstihsale büyük bir önem veren ikinci plân, yalnız yurd dahilinde istihlâk edilecek maddelerle değil, bilhassa toprak altı servetlerinin, yabancı memleketlere ihracını da istihdaf etmektedir. Hükûmet, doğrudan doğruya madenleri işletmeyenlerin imtiyaz haklarını hususî bir kanunla almış ve bu işi daha iyi başarmak bir müesseseye Eti Bank'a tevdi etmiştir. Şüphe yokdur ki bu sayede, Ereğli - Zonguldak havzasının senelik istihsalı daha büyük bir yekûna balığ olacaktır. « Ereğli - Zonguldak havzası değil yalnız Türkiyenin bütün Önasyanın yegâne kömür deposudur. »

« Havzada bu gün mevcut tesisatla istihsalatı iki misline çıkarmak mümkündür. Ereğli limanı yapıldıktan ve demiryolu ikmal edildikten sonra çok daha fazla istihsal imkânları hasıl olacaktır. » (1) .

Bu söz, maden kömürlerinin tek elde tutulmasını ve randımanın artması için devletin yüksek muzaheretini ifade etmiyormu ?

Kemalist devlet, yalnız endüstride değil, ziraat ve diğer sahalar da dahi ayrılması kabil olmayan bir topluluk manzarası göstermektedir. Bir garp müellifi, gûya müşâbehetini zannederek Atatürk devrimi devletçiliğini Soviyet devletçiliği ile mukayese etmektedir. Yekdiğerine tamamen zıt olan bu iki rejim arasında bir benzerlik aramak, siyaha beyaz demek gibi bilerek bir yanlışlığa sapmak olur. Her iki devlet, memleketlerinin yüksek menafii bakımından dost olabilirler; fakat aralarındaki bu dosluk, asla rejimlerindeki benzerlikden ileri gelmemiştir ve gelemez .

Cumhuriyet Halk Partisinin altı sembolü, bu topluluğu isterken bir taraftan da vatandaşın devrim çerçevesi içinde her türlü fikir hürri-

yetini temin ediyor. Kemalizm , uzun bir tecrübe devresinden sonra memleketin bünyesine daha uygun olan tek parti sistemini kabul etmiştir. Devletle millet arasındaki ahenkdar rabıtayı temin eden bu parti , bizzat Büyük Şefin umumî reis ve yardımcısı bulunduğu partidir. parti , faaliyetini genişletmiş, kendi himaye ve murakabesi altında bulunan Halk Evlerine büyük bir önem vermiştir . Cumhuriyet Halk partisile Halk Evlerinin takib ettiği yol , milleti şuurlu bir amaca ulaştırmak ve ona , cemiyet hayatının yurd bakımından icabatını öğretmektir. Diğer taraftan Halk Evlerinin kültür sahasındaki bariz muvaffakiyetleri , vatandaşın fikrî ve manevî hayatında büyük faideler temin etmektedir.

Kemalizm , belediye intihapları ve teşriî seçimler itibarile de muassır demokrasinin mükemmel bir örneğini teşkil eder.

Falih Rıfkı Atay'ın şu canlı sözleri, Atatürk devrimindeki devletçiliğin Türk milletine bahşeylediği refah ve saadeti ne güzel ifade ediyor :

« O, bu zaferin bütün kazançlarını hür, mes'ut ve Garblı bir Türkiye'nin inşa davasına vakfetmiştir : Eşsiz inkilâbcıyı selâmlıyalım .

Kaynaşan iki kıt'a arasında, sây ve barış huzuru içindeyiz . Bu bahftiyarlık nice asırlardan beri bu topraklara nasib olmamıştır. Ebedî zannolunan kara mukadderi, cihan karşısında ve cihana rağmen, kırdık . Şark insaniyetine örneğiz ; ümidiz , kuvvetiz . . Garp insaniyeti için de , şanlı bir varlıgız ve onun ahengini , Türk milletine has fazilatlarla temamlamakdayız . »

« Onu , bütün kudretlerin bu öz kaynağını karartmak ve kurutmak için yabancı ve yerli , nice suykastcılar asırlarca uğraşdılar. Bütün cehdler Türk olduğumuzu unutturmak için sarfedilmiştir . Atatürk'te kendimizi bulduk : Yaratıcıyı selâmlıyalım. »

(S O N)

(1) Prof. Dr. Hamit Sadi Selen, İktisadî Türkiye, sayfa (111 - 112)

HAKİKATIN GÖLGESİNDE...

Edip Âli.

Zevkler, telâkkiler zaman, zaman değişebilir. Fakat aşk ebediyet çeşmesinden akan âbıhayattır. Beşeriyet varoldukça o sudan içecektir.

...

Gariptir : güzellik en ziyade gözlerde aranır. Bu zevkte gözler vasıtasile alınır.

...

Hataya düşmek kabahat, rücû etmek meharet.

...

Sefaletе acınır , alay ve istihza edilmez.

...

Soğuk bir sahne karşısında :

Halkımız uzun tecürbelerden sonra boş yere alkış yapmamayı öğrendi .

...

Bir çok şairlerimiz, ancak ilim merdiveninden çıkarak Karaca Oğlanın derecesine yaklaşabiliyor.

...

İnsan, bazı zamanlar hasmının kızdığına değil, kızmadığına kızar.

...

En korkunç insan utanmıyan insan .

...

Bir konfransda ; zamansız yapılan alkış, hatibin yüzüne inen yumruğa benzer.

...

Çalışan ve muvaffak olan öğretmen ; bir çok canlı Kitabe sahib müellif sayılır. onların kıymetleriyle öylene bilir .

ŞAİR VEHBİ'NİN MEŞHUR

KIŞ DESTANI

Geçen sene bu ayın 19 unda ebedî gaybubiyetile hepimizi acındıran Afyonun sevgili ve değerli Halk şairi Vehbi Çizmeci'nin hayat ve eserleri hakkında Evimizce esaslı ve mükemmel bir broşür hazırlanmaktadır.

Şairin aziz hatırasına lâyık bir hizmet olmasına pek ıylına edilmektedir.

Bu gün büyük halk şairinin eski 326 senesindeki meşhur şiddetli kış hakkında pek değerli bir destanını okuyucularımıza takdim ediyoruz .

KIŞ DESTANI

— 1 —

Bin üçyüz yimi altı salinde
Soğuşun şiddeti kâr etti cana .
Herkesi koymadı kendi halinde
Ağlattı zar ile hem yane yane .

— 2 —

Kömürün okkası ikiye çıktı
Parası olmiyan canından bıktı
Çok kimseler evleri yıktı
Yaktı keresteyi girdi ziyane .

— 3 —

Dondu hep çeşmeler sular kesildi
Âdem eylâtları aczini bildi
Yeryüzünün harareti eksildi
Enbüyük zararı tuttu ormane .

— 4 —

Lutfu haktan başka kalmadı çare
Ne odun, kömür var ne yağ, ne pâre
Ben akılım diyen oldu âvare
Isınmaklık için girdi külhane .

— 5 —

Kül ile gaz yağın yaptılar topeç
Yaktılar bazısı sönmedik kireç
Isıdıcı şeysi kalmiyanlar hiç
Zâruri sığındı varsa yorgâne .

— 6 —

Haşhaşın küsbesin yarıp yaktılar
Kaba yel esecek diye baktılar
Yeni keresteden odun yaptılar
Taki nöbet geldi şimdi tavâne .

— 7 —

Anadolu sanki oldu sibiryâ
Soğuktan titreşir hep bayü keda
Yakacak kıtlığı denilse seza
Kâfi gelmiyordu çünkü cihane .

— 8 —

Hele fakirlerin hali pek yaman
Fakrile etmesin tanrı imtihan
Ne örtü, döşek ver ne bir lokma nan
Bu cihet dokundu doğru vicdane .

— 9 —

Bahiller kalbine döndü kâinat
Buzla muhat oldu çünkü şeş cihat
Bu erirmi ? dersin , heyhat , heyhat . .
Erir amma dünya döner tufane .

— 10 —

Dağların tepesi kardan ağardı
Bilmem ne halde bu dağlar ardı
Kar karın üstüne yağdıkça kardı
Dünya beyazlıkla döndü ummane .

— 11 —

Kar deposu oldu çarhı kinever
Bürudetle doldu dünya serteser
Komşudan komşuya gitmezdi haber
Ateş yetişmedi hamam ve hane .

— 12 —

Münkati oldu hep müruru ubur
Böyle kışı az gördü çeşmi dühur
Hakkın hikmeti ile eyledi zuhur
Çok kişi gizlice çıktı Selmane .

— 13 —

Sahralarda donmuş adam bulundu
Ne sahra, evlerde âdemler dondu
Kömürcü onmazken bu sene ondu
Çünkü beher dengi çıktı doksane .

— 14 —

Yakacağı biten zifıraş oldu
Yaktı sermayeyi bimaas oldu
Arap etmiş iken sular taş oldu
Teşne oldu cümle abı revane .

— 15 —

Büyüklerden sordum aynı bir kışa
Tesadüf ettinizmi ? böyle işe !
Dediler nazar kıl ikiyüz atmışa
Tarihe rücu et gezme yabane !

— 16 —

Vapur şimendüfer işlemez oldu
Hep yollar kapandı kar ile doldu
Rivayet ettiler tâ ki duyuldu
Böyle yağmış kar İrane, Turane !

— 17 —

Binlerce böyle kış geçirdi dünya
Bu onlar yanında zerredir halâ
Dünya baştan başa donsa vehbiya
Sekte iras etmez devrü devrane .

Adanalı Ziyadan Dargalar.

- 14 -

Derleyen:

Bekir Sıtkı Sencet.

KIŞ GÜNLERİNDE...

Ne odun kaldı şu kışta , ne kömür yakmaktan
Göz , burun çeşmeleri andırıyor , akmaktan
Buz döşenmiş yere bak dansediyor durmaz ayak
Çarpılır yekdigere rahirevan zık zaktan ,
Koymadı tâbü tüvan şiddeti sermâ bizde
Teni teshine ne var bir kupacık konyaktan .
Bir sıcak çorba bile canımıza minnet iken
Bahsedrsin a beyim pirzoladan , kaymaktan
Âtilâne geçirip gönleri , haksızlıktır :
Her ne gelyorsa demek bizlere gelyor haktan !
Nusha mühtaç değil harika şübbanî zaman
Onlar almışlar efendi öğüdü kundaktan !
İlk baharın ne güzel peyki safa averidir
Doğrusu hoşlanırım (Amedeni lâklâk) dan !
Ağniya hemdemidir udû keman şimdi ZİYA
Bekleriz biz de medet zembemei vâkvâktan !

G A Z E L . . .

Gitme ey ruhi revanim! gitme gel canım gibi
Geçme Allah aşkına ömri şitâbanım gibi .
Bâisi vehmolmasın ruhsare sık sık baktığım
Haris olmaz ruyine çeşmi nigezbânım gibi .
Kadri yok cemiyeti dehrin gözümde kıl kadar
Koy dağulsın kâkülün zülfi perişanım gibi .
Ruyizerdim zer , mülemmâ göz yaşımlı mercanüdür
İltifate sayei aşkında şayanım gibi .
Anladım dünyayı amma ben harap oldum çi sud
Halkı sanmıştım birader kendi vicdanım gibi .

KÖYLÜNÜN YÜKSELMESİ

Yatitğı Yerin Yükselmesiile Kabil olacaktır.

Axix Üçok.

Köylü kardeş :

Dünya yüzünde ögünülecek medeniyetçilikte , kanun sever ve sa-
yarlıkta emsali olmiyan çok asil ve eski bir ulusun kahraman evlâtları-
sınız. avropa ve daha diger yer yüzündeki insanlar taş devrinde yaşa-
yorken yani silâhlarını , alet ve edvatlarını taştan yaptıkları sırada
Türkler bir kademe ileride medeniyetler kurmuş insanlardır. mesela :
miladdan binlerce sene evel anadoluya gelerek yerleşen dedelerimiz
çiftçilige ehemmiyet vermiş bir saban ve boyunduruk kıranı ve çala-
mı idamla cezalandırmıştır.

Çiftciyi himayecilikte bu kadar ileri olan bu millette ziraatta iler-
lemiş çiftçilikle birlikte sanayide inkişaf etmiştir. Kazılardan topra -
ğı altından çıkan eserler gösteriyorki eski zamanın Türk çiftçileri ve
köylüleri her dürlü hukuka malik yüksek binalarada oturur , yemegi-
ni masada yer kadınlarda erkeginden hukukan ayırdı olmiyan müm -
taz bir sınıfıdı ve yine kazılar neticesinde Eskişehir civarında (kordi-
yon) denilen bir şehirde boyundurugunu gördüğüm bağlanmış araba-
nın mukaddes ad edilerek saklandığı ve onun namına mabedler yapıl-
dığını görüyoruz .

Bu, mevkii ve kıymeti yüksek olan köylünün refah içinde yaşadığı -
gıda şüphe edilemez .

18 inci yüz yıl sonunda başlayıp 19 uncu yüz yıl ortasına kadar
hakiki amacına varamiyan Fransa inkilabının avrupa devletlerine ör-
nek oldugunu biliyoruz . Bu zamandan evel topraga , servete malik
olmiyan köylüye imtiyazlı sınıflardan ve büyük malikâne sahiplerin -
den alınarak bunlara tevzi ile derhal servet kesbeden çiftci sınıfı
yarım kalan ve bir türlü amacına varamiyan inkilâbının veçhesini de-
niştirdi . ve onun yanında birde Burjuvâjı sınıfında teşekkül etmesiile
beraber ihtilâl ve inkilâp maskesi altında vücut bulan istipdad ve
tegallübü de devirdi .

Fransada ve bütün bir avrupada köylünün refahını tam bir Cum-
huriyet devrinin başlamış olması demek olduktan sonra Türk Milleti-
nin yüzlerce ve binlerce asır evel köylünün refahına çiftçiligin emni-

yet ve inkişafına ehemmiyet vermiş olmasile inkilâpcılıktaki kabiliyet ve istidadının yüksekliğini göstermeye kâfidir . Milli inkiâlpımızın ilk ve son amaçlarından birisi de köylünün refahı, Çiftçiliğin inkişafı esası bulunmaktadır .

Zirai kirediler köy kalkınma plan ve programları hep köylünün yükselmesi için yapılan kıymetli hamlelerdir. Bu değerli teşebbüslerden faydalı neticeler alınabilmesi köylünün elindedir. Köylü plânlı ve teknik vastalarla çalışmak zaruretindedir. Kendisi için refah devrinin arifesinde bulunduğu inanmak haklı bir harekettir. Ancak bu neticenin çabuklaşmasını her şeyden evvel insanca yaşamak zevk ve ihtiyacını doyura bilmek için köylünün yattığı yerin bu günün hayat ve medeniyet şartlarına uydurulmuş olmasile mümkün görüyoruz. Bu işin başında evvela köylü meskenleri köylü evleri gelir. Pek uzun süren ve başdan aşağı çiftciye ve köylüye karşı husumet ve zulümle devam eden saray ve saltanat devrinin tecavüzlerine karşı emin olmak için taş ve toprak yığınlarından ve bir cukur halinde yayılan köylü evlerinin artık hava ve güneş nüfuzuna müsait ekonomik ve pratik tipde meskenler yapılması zamanı gelmiştir. Bu hasıl olduktan sonra köylü kendisine ilk defa efendi diyen Büyük Önderinin kendisinden beklediği ve lâıyk gördüğü hüviyet ve şahsiyetini göstereceğine asla şüphe yoktur. İşte köylü kardeş : Her şeyden ve her yenilikden önce evini, yattığın yeri yükseltmek senin ilk vezifendir.

Üstündeki toprak ve taş yığınlarını bir tarafa atarak yeni örnekte daha az emek ve masrafla evini yap . Bol güneş ve hava giren bu yuvanda yarının kahramanları olacak yavrularını sıhhatli, gülbüz yetiştirmek için birinci çare budur.

Böylelikle toprağın bağrını daha kolay deşerek altındaki cevheri bol bol toplayacak ve refaha kavuşacaksın .

Köylüye mezar denecek kadar girdap olan bu eski meskenlerden ve çukurlardan kurtarmak imkanları yok deyildir. Bilhassa vilâyetimiz için iki senelik bir himmete muhtaçtır.

Bu gayeye vusul için hatta lâzımgelen maddi imkanlar demek olan bütün halkın emekleriyle toplanmış buna kâfi gelecek para karşılığı vardır. İhata ve vukufla bezledilecek himmet ve a'akaya vabestedir.

İşte köylü kardeş : Kuvvetini sizden ve sizin ruhunuzdan dan alan Cumhuriyet hükûmeti ve onun yardımcı kurumları bu neticeyi size hazırlamakta gecikmeyecektir.

ZAFER TÜRKÜLERİ .

M. Dündar Kılınç.

Zafer, zafer içleri inaçla saran eller ,
Zafer ardında koşar gurur , sonsuz emeller
Zafer Türke bir tanrı , Zafer Türkün kendidir ,
Türke zafer yaraşır , zafere şan, Türk verir.
Gözler herşey için yalnız onda bulur ;
Güneşler kadar ömür , Denizler kadar gurur.
Benzeri varmı diye sormayın eşsizdir o.
Ta asırlar sonuna gidecek bir izdir o.
O , Zafer türküsünü dinledim daha dün de,
Atâmin iyilmiyen yüksek başı önünde,
Onun başı önünde eyilen baş kurtulur,
Onu dünya Asyada, Asyadan büyük bulur.
Artık dünya içinde bir ses haykırıyor bak !
İçlerde acı olan ayrılıklardan ırak.
O ses yine yüz yıllar susmayacak yüzyıllar,
O sesde Atatürkün ışıklı sözleri var.
O sesde Atatürkün yarınki çocukları ,
Yine görececek sonsuz ve ışıklı baharı.

DEDİLER .

İbrahim Türkkan .

Gençliğin umayla daha yolunda
Ne buldun karadan , aktan dediler ?
Ve hayat bir hırçın denizdir , bunda
Gemiye kurtaran kaptan dediler .

Figanı çıkmıyan bir kırık neydim .
Her gelen belaye boyunmu eğdim ,
Tevazu tacını başıma geydim .
Bu sana biçilmiş kaftan dediler .

AFYONDA SÖYLENEN TÜRKLER SERİSİ.

— 4 —

İSLAMOĞLU TÜRKÜSÜ

Derleyen ve Seçen :

Edip Ali.

Yapılan incelemelere göre İslamoğlu yahut diğer adile, Can Mustafa, yüz sene evvel gelip geçen bir Türk yiğitidir. Kendisini Kötahya köylerinden birinde doğup yetişmiştir. Köyünde hakkıyla şöret kazandıktan sonra o zamanın malûm ve meşhur bir efesine, kabadayısına giderek; kendine de muhitde EFE denip dinemeyeceğini sormuş. O baş efe de henüz daha İslamoğluna EFE dine -meyeceğini söylemiş. Bu cevaptan mütesir olan İslamoğlu etraf ve civarına sarkıntılık etmeğe ve heryere dehşet vermeğe, korku saçmağa başlamış. Üzerine bir çok Atliyle hücum eden bir kur serdarını darmadağın ettikten ve efeler efesine gidip efeliğini tasdik ettirdikten sonra civar köy ve şehirlere korku veren bir mevzu olmuş... Bu eşkiyalığı; veya isyanı ne kadar sürmüştü, neler yapmış, neler işlemiş; bu belli değil..

Fakat, daima takip edilen İslamoğlu bir gün evine gelip ailesile beraber yatıyor; avanesi etraflarının kuşadıldığını haber veriyor. Kuşadanlar arasında filân aşirette var mı?, diye soruyor. Ve anlamağa adam gönderiyor. o arada bir gözetliyor. Gelen adam, o aşiretin de muhasırlar arasında olduğunu söylüyor.. Öyle ise : « Helâllaşalım ! » diyor. Ve gece karanlığında müdafaya başlıyor. Uğraşüyor. Çalşıyor. Ve nihayet gecenin karanlığı içinde, bir ceviz dalında her taraftan atılan ateşler içinde mahvolup gidiyor....

Bu ölüm vakkasını annesinin ağzından söylenen bir Türkü ne kadar canlı bir surette tasvir ediyor!..

İslamoğlu kule yapar taşıyan (taşile)
Gözlerim doldu al kaniylen, yaşınan
Ne diyare gideyim garip başınan.
Nolaydı, nolaydı, ah gündüz olaydı
Can Mustafam düşmanları göreydi.

Yüksek dağ üstünde leylek yuvası
Yine yeşillendi Karahisarın ovası
Çarpına, çırpına gelir anası
Ah.. nolaydı, nolaydı, ah gündüz olaydı
Can Mustafam düşmanları göreydi.

Cevizin dalını nacakladılar ;
Kellesiz gövdeyi kucakladılar
Hey kaymakam seni acıbladılar.
Nolaydı, nolaydı, ah gündüz olaydı
Can Mustafam düşmanları göreydi.

İslâm oğlu kulelerin yıkılsın ;
Yerinde bostan efem ekilisin .
Hey kaymakam seninde belin bükülsün
Nolaydı, nolaydı, ah gündüz olaydı
Can Mustafam düşmanları göreydi.

Eyvahlar olsun saçlı doru şanına
Beşyüz çakmaklıyan gelsin efem yanına
Bir orusbu kıydı benim canıma
Nolaydı, nolaydı, ah gündüz olaydı
Can Mustafam düşmanları göreydi.

İslamoğlu inip gelir yokuştan ,
Her yanları görünmüyor gümüşten
Var git anam var git geşti iş işten
Nolaydı, nolaydı, ah gündüz olaydı
Can Mustafam düşmanları göreydi..

Not :

* : Şair rahmetli Vehbi Çizmeci ve Bay Emin Abalının ifadeleri esas tutulmuştur .

* : taşınan yaşınan başınan
taşıyle yaşıyle başıyle dimektir.

Eski Zamanlarda AFYONDA YAŞAYIŞ

— 17 —

Edip Ali.

O zamnaki kadın nefakası :

İmaret mahallesinden Emine binti Abdullah nam hatun meclisi şera gelüb zevcim yusuf bin Abdullâh bila nefaka beni bırakıb aher diyare gitmekle canib şerden nefaka takdir olunsun dedikde beher yevm altışer akçe nefaka takdir olundu. Kayıd şüd. fişaban

Sene 1105 : H.

O zamanlar nikah ve evlenmê masrafına aid bir vesika :

Medinei karahisar sahibde vaki fakih paşa mahallesinde sakine Fatıma binti İbrahim nam hatun meclisi şer'e gelüb ben nefsimi bin-yüz kırk altı senesinin mahi şevvâl ülmükerreminin yirmi ikinci kırk beş kuruş mihri müeccel ve bir sakırhınnabisi entari ve yine bir sakır hinnabisi kaftan ve bir zencirli kaftan ve bir incedek babuç ve terbuş ve bir cenber üzre Süleyman bin mahmude akdeyledim dedikde bu mahalle kayid şüd.

Fakat kızın babası bu izdivace razı değil ;

Ve babası İbrahim çelebi meclisi şer'e gelüb mezbureyi redettim diyu bu mahalle kayid şüd.

Hakimler kendilerinden şikâyet ettirmemek için ne yaparlarmış .

Kasabai Şuhud sakinlerinden Hızır bin Ali bir dahi hakimlerden şekva için İstanbula gitmemegi ahd ettiği bu mahalle tesbit olundu.

Sene 1070 .

Şuhudi Hal

Beyzade Mehmet ağa. Mahmud efendi elvarız. Süleyman ağa. bin İsmail ağa. elhaç Hasan bin Osman.

HALKEVLERİNİN ÇIKARDIKLARI DERGİLERİ

Aşağıya Neşrediyecruz :

<u>Halkevinin Adı.</u>	<u>Derginin adı.</u>	<u>Halkevinin Adı.</u>	<u>Derginin Adı.</u>
Ankara	Ülkü	Isparta	Ün
Adana	Görüşler	İzmir	Fikirler
Afyon	Taşpınar	Konya	Konya
Antalya	Türk Akdeniz	Manisa	Gediz
Bafra	Altın yaprak	Merzifon	Taşan
Balıkesir	Kaynak	Milâs	Yeni Milâs
Bursa	Uludağ	Muğla	Muğla
Burdur	Ülker	Niksar	Ülker
Denizli	İnanç	Trabzon	İnan
Elâziz	Altan	Samsun	19 Mayıs
Eminönü	Yeni Türk	Sinop	Dıranaz
Eminönü	Halk bilgisi haberleri	Niğde	Akpınar.
Giresun	Aksu		

ABONE :

Seneliği [120] kuruş. Abona için Halkevine baş vurmalıdır.

İmtiyaz Sahibi : Ahmet Sami Onur.

Neşriyat Direktörü : Sami Akyol

Basıldığı Yer : İkaz Basımevi - Afyon.

Yurtdaşı **TAYYAREYE YARDIM** *Edersen :*

Yer yüzünün en kahraman milleti olan Türk, gök
yüzünün de en kahraman milleti olacaktır.

10 Kuruş